

РАЗВИТИЕ ЯЗЫКА, КУЛЬТУРЫ И ФИЛОЛОГИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ

ДУХОЎНЫЯ КАШТОЎНАСЦІ Ў КНІГАХ ФЁДАРА ПАЛАЧАНІНА “ШЛЯХ ДА БОГА” І “ШКОЛЬНІКАМ АБ ПРАВАСЛАЎНАЙ ВЕРЫ”

Т.У. Аляксеева

Віцебск, ВДУ імя П.М. Машэрава

Рэлігія з’яўляецца важным элементам у развіцці чалавечай цывілізацыі, які нельга недаацэньваць. Роля і месца рэлігіі ў грамадстве змяняецца пад уздзеяннем працэсаў сакралізацыі і секулярызацыі. Сёння роля рэлігіі ў нашым грамадстве зноў пачала ўзрастаць. Вынік гэтага – шэраг супярэчнасцей, якія паўстаюць пры рэалізацыі ў агульнаадукацыйных школах заняткаў па духоўна-маральным выхаванні. У той жа час паўнацэнная адукацыя немагчыма без аб’ектыўных і ўсебаковых ведаў пра рэлігійны бок жыцця грамадства.

У кожнага чалавека свой шлях да Бога. Ф.Палачанін сам прайшоў дарогу ад атэізму да праваслаўя. Аўтар лічыць, што з самага маленства трэба закладваць у дзіцяці асновы праваслаўнай веры.

Матэрыял і метады. Аб’ектам увагі з’яўляюцца кнігі Ф.Палачаніна “Шлях да Бога” і “Школьнікам аб праваслаўнай веры”. Метадалагічную аснову даследавання складаюць агульнанавуковыя метады: аналіз, сінтэз, абагульненне, якія даюць магчымасць раскрыць духоўна-маральны і патрыятычны аспект твораў, акрэсліць асаблівасці стылёвай манеры драматурга.

Вынікі і іх абмеркаванне. Вядомы драматург Віцебшчыны Фёдар Антонавіч Палачанін выдаў шаснаццаць кніг: “Расплата за нелюбоў” (1998), “Недаспяваная песня” (2001), “Белы абрус” (2002), “Урок на ўсё жыццё” (2003), “Не свая віна” (2003), “Недаспяваная песня ў сэрцы гучыць” (2004), “Вяртанне да першачысціні” (2004), “Пазычанае шчасце” (2005), “Нявыпраўленая памылка” (2005), “Школьнікам аб праваслаўнай веры” (2006), “Голас сумлення” (2008), “Докшыцкі край” (2009), “Зраненае сэрца” (2011), “Даравальная нядзеля” (2012), “Шлях да Бога” (2012), “Школьнікам аб праваслаўнай веры” (другое выданне, 2012). Большасць яго работ духоўнага накірунку.

У кнізе “Шлях да Бога” змешчаны практычны матэрыял для выхаваўчай працы: ранішнік, канферэнцыі, вусны каляндар, пазакласнае пазнавальнае мерапрыемства, завочнае падарожжа, школьная выстава ікон, віктарына, літаратурна-музычныя кампазіцыі, драматычныя творы.

Аўтар падае змястоўныя звесткі аб праваслаўнай веры, раскрывае цікавыя факты пра святых людзей. Інфармацыя адрасавана вучням сярэдняга і старэйшага школьнага ўзросту. Фёдар Антонавіч адзначае, што “варта дапамагчы школьнікам напоўніць незгасальным святлом дабрыні, міласэрнасці, любові да Бога, Чалавека, Радзімы юныя сэрцы і душы, засцерагчы іх ад крыўды і зла, несправядлівасці і нянавісці, здрады і маральнай разбэшчанасці”[1, 3].

Кніга “Школьнікам аб праваслаўнай веры” складаецца з пяці частак. Неабходныя пачатковыя звесткі аб праваслаўнай веры змешчаны ў першай частцы, матэрыял пра святых людзей – у другой, інфармацыя пра іконы – у трэцяй, пра малітвы – у чацвёртай, пра пасты і святы – у пятай. Станоўчым фактарам з’яўляецца тое, што пісьменнік выкарыстоўвае і тэарэтычны матэрыял,

тлумачыць тое ці іншае паняцце, а пасля змяшчае прыклады, увесь час ён абапіраецца на Біблію.

Многія дзеці, іх бацькі не ведаюць малітваў, праваслаўных святаў, часу пастоў. Усё гэта можна знайсці ў дадзеным выданні. Фёдар Палачанін пакідае свае слухныя парады дзецям, сцвярджае, што варта любіць жыццё і рабіць толькі добрыя справы. Яго п'есы ў абедзвюх кнігах пацвярджаюць аўтарскія разважанні, прымушаюць задумацца наконт сучаснага жыцця. Драматургам удала падабраныя эпіграфы да кніг. Яны ёміста раскрываюць яго мастацкую задуму, дапамагаюць зразумець змест твораў.

На думку пісьменніка, рэлігія ў адукацыйным працэсе павінна заняць значнае месца, не змяняючы ў той жа час свецкі характар навучання. Усё гэта будзе садзейнічаць захаванню гістарычнай памяці. Многія людзі разглядаюць рэлігійную спадчыну як значны кампанент нацыянальнай культуры, як характарыстыку духоўнасці і маральнасці ў спалучэнні з такімі агульначалавечымі каштоўнасцямі, як каханне, справядлівасць, дабрыня. Драматург лічыць, што мэтазгодна ўводзіць у школьную праграму факультатывны курс. Гэта дапаможа далучыць дзяцей да традыцыйных духоўных каштоўнасцей, бо ў рэлігіі назапашаны вялікія культурныя скарбы. У першую чаргу гэта маральныя нормы, якія змешчаны ў рэлігійных тэкстах. Яны падмацаваны легендамі і прытчамі, таму пакідаюць адбітак на свядомасці дзяцей і могуць многае ім даць для іх духоўнага развіцця. Рэлігійныя тэксты змяшчаюць шмат звестак, якія звязаны з гісторыяй чалавецтва. Зараз яны перасталі быць афіцыйна забароненымі.

Ф. Палачанін заўважае, што задачы фармавання асобы павінны вызначацца вечнымі прынцыпамі, якія адпавядаюць асновам хрысціянскага веравучэння, і гэта можа забяспечыць толькі царква – такі ж вечны інстытут.

Біблія – гэта кніга ў многім пра выхаванне. Кожны культурны чалавек павінен валодаць пэўнай сістэмай звестак пра рэлігію як значную форму грамадскай свядомасці. Вялікую ролю ў выхаванні навучэнцаў адыгрываюць бацькі, іх адносіны да працы ў дадзеным накірунку.

Асоба Хрыста невычарпальная, таму ўзнікае цяга да яе разгляду, да знаходжання нечага новага, блізкага кожнаму грамадзяніну свету. У мастацкую тканіну твораў Ф. Палачанін уводзіць вершаваныя радкі. Аўтар імкнецца не адыходзіць ад рэлігійных тэкстаў, але высновы падае ўласныя. Рэзка асуджае такія чалавечыя якасці, як злосць, чэрствасць, зайздасць. На яго думку, зварот да Бібліі дапамагае маральна ўдасканаліцца. Мова персанажаў індывідуалізаваная. Мастацкі тэкст узбагачае вялікая колькасць прыказак і прымавак, крылатых выслоўяў. Варта адзначыць і цудоўнае мастацкае аздабленне кніг: падаюцца шматлікія іконы з выявамі святых, фотаздымкі з будынкамі цэркваў Докшыцкага раёна.

Заклучэнне. Такім чынам, Ф. Палачанін у сваёй творчасці прытрымліваецца біблейскіх прынцыпаў, хрысціянскай маралі. Даказвае, што маральнае выхаванне павінна будавацца на аснове рэлігійнай этыкі, бо толькі абапіраючыся на рэлігію можна фармаваць у дзіцяці такія вечныя дабрачыннасці, як сумленнасць, удзячнасць, трыванне, здольнасць да самаахвяравання.

Спіс літаратуры

1. Палачанін, Ф. Шлях да Бога / Ф.Палачанін. – Мінск: Кнігазбор, 2012. – С. 3.